

I. Inleiding

Beste lezers,

Volgens ons is gendergelijkheid een belangrijk instrument om genderongelijkheid in de samenleving aan het licht te brengen, om daartegen op te treden en om dit in de toekomst te voorkomen. Genderspecifiek werk is daarom ook een essentiële benadering in het (sociale) jeugdwerk. **Verder zijn wij van mening dat gendergelijkheid niet alleen een fundamenteel mensenrecht is, maar ook onontbeerlijk is om innovatie in organisaties en de samenleving te bewerkstelligen. Alleen met het volledige beschikbare potentieel kunnen we een duurzame ontwikkeling in Europa bewerkstelligen.**

Dit schrijven vat de resultaten van het project *'New Perspectives - Gender sensitive Approaches in Youth Work'* ('Nieuwe perspectieven - genderbewuste benaderingen in jongerenwerk') samen.

De diverse bijdragen laten zien hoe rolpatronen, rolverwachtingen en ook nadelen van jongeren als gevolg van sociale gender kunnen worden ervaren in de ontwikkeling van identiteit en persoonlijkheid en hoe erop gefocust kan worden en deze kunnen worden aangepakt in het onderwijswerk.

In de loop van de projectsamenwerking hebben we het idee ontwikkeld om het scala aan onderwerpen met betrekking tot 'gender' te begrijpen als een jungle, als een ondoordringbaar struikgewas, en tegelijkertijd als een mooie, diverse plek om te ontdekken en te beleven. Als een ondoordringbaar struikgewas, omdat het vol zit met theorieën, discussies en termen als trans-, bi-, inter- en heteroseksueel en LSBTTIQ, en we stuiten op controverses tussen klassieke en moderne rolmodellen en stereotypen, maar ook op zowel macht en geweld, frustratie en vele clichés, als ook op taboes en soms ook op schaamte en onveiligheid. Maar deze jungle kan ook begrepen worden als een mooie, diverse plek, omdat de vreugde van het uitproberen en creatief zijn helpt om de zelfeffectiviteit van acties op te merken en helpt om deel te nemen aan het sociale leven. Voor veel mensen is het bewegen door deze 'genderjungle' een tamelijk complexe onderneming. Het pad wordt een (psychologische) last, vooral wanneer individuele oriëntaties tegengesteld zijn aan de mainstream, wanneer (jonge) mensen breken met traditionele toedelingen en hun eigen weg gaan, bijvoorbeeld in hun genderidentiteit. Onveiligheid, gebrek aan kennis, uitdagingen, maar ook conflicten en desoriëntatie kenmerken dus de genderjungle, net als de vele genderdebatten. Oriëntatie is nodig!

Maar waar zijn de plaatsen die de nodige veiligheid en bescherming bieden om al deze problemen te bespreken en aan te pakken? Waar en met wie kunnen de onderwerpen en vragen worden besproken en kunnen onzekerheden worden verminderd? En waar zijn de plaatsen waar vooral jongeren elkaar kunnen ontmoeten en hun vragen kunnen stellen, hun onzekerheden kunnen tonen, hun zorgen kunnen aanpakken of hun ideeën en visies kunnen uiten? Met wie kunnen ze een gesprek in vertrouwen voeren?

Wij zijn van mening dat het jeugd(maatschappelijk) werk hiervoor een belangrijke plaats inneemt. Een plek waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en praten over hun gedachten over seksualiteit en hun zorgen over rolverwachtingen of conflicten waar ze mee te maken hebben. En we geloven dat het jeugd(maatschappelijk) werk iets te bieden heeft aan jongeren, door hen informatie en advies te

geven om te reflecteren op hun vragen en discussies te openen. Jeugd(maatschappelijk) werk is daarom de plek die voorbestemd is voor het zoeken en vinden van wegen door de genderjungle. Naast de andere belangrijke onderwistaken is het een belangrijke plek om jongeren te begeleiden en te socialiseren - ook en vooral vanuit een genderperspectief.

Jongeren en (sociaal)werk moet over de vereiste vaardigheden en 'know-how' beschikken. Het moet deze vaardigheden en 'know-how' gebruiken met de juiste methoden en op de juiste plaats op het juiste moment om echt te voldoen aan de eisen van genderspecifiek jeugdwerk.

De vraag die door het project loopt en die ook in de brochure terugkomt is de volgende: hoe kunnen jongeren, opvoeders, werkgevers, familieleden, ouders of leerkrachten zich een weg banen door deze jungle en hoe kunnen ze enthousiast worden over deze 'jungle-ervaring'?

Deze brochure beschrijft hoe sociale structuren die jongeren benadelen en overbelasten, kunnen worden aangepakt in het proces van het vinden van je genderrol en het ontwikkelen van je identiteit en persoonlijkheid. Wat het thema "gender" betreft, toont het de verschillen tussen de organisaties en de landen waar de partnerorganisaties van het project actief zijn.

In het eerste deel van de brochure nemen we een kijkje bij de projectpartners. Er worden verschillen belicht tussen de organisaties en de landen waar de projectpartnerorganisaties werkzaam zijn. De mate van gelijkheid verschilt per land en per organisatie. De deelnemende organisaties werken met zeer heterogene doelgroepen: meisjes en jonge vrouwen, jongens en jonge mannen en LGBTTIQ op school, in het beroepsonderwijs of op het werk. Onder de jongeren zijn er sommigen die geweld en misbruik hebben meegemaakt, in aanraking zijn gekomen met justitie, die alleenstaande tienermoeders, mensen met leerproblemen of jonge vluchtelingen zijn.

Vervolgens worden de verschillende aspecten van de huidige genderdiscussie onder de loep genomen. In het derde en praktische deel worden nieuw ontwikkelde methoden en ideeën voor de concrete onderwijspraktijk in het (maatschappelijk) jeugdwerk toegelicht.

Uiteindelijk geven we een aantal aanbevelingen en we hopen dat ze worden gehoord, gereflecteerd, opgepakt en ten slotte een impact hebben op de structuren van het jeugdwerk en het jeugdbeleid. Deze brochure is verrijkt met een stripboekje (grafische vertelling). Dit boekje maakt gebruik van foto's en een taal die geschikt is voor jongeren, en het laat zien hoe een constructieve benadering van genderstereotypen en rolverwachtingen eruit kan zien. Het is bedoeld om jongerenwerkers en jongeren aan te moedigen om onderwerpen als genderdiversiteit en -rollen, seksualiteit en gender, maar ook onderwerpen met betrekking tot genderstereotypen en gendereigenschappen op te pakken en te bespreken.

Deze brochure en het stripboekje worden beschikbaar gesteld aan professionals die met jongeren in de deelnemende landen werken om hun dagelijkse werk te verrijken. De inhoud, de discussies en de resultaten zullen worden verspreid binnen de deelnemende partnerorganisaties en hun samenwerkingsverbanden, alsook in de professionele en politieke structuren van de kinder- en jeugdzorg op regionaal, nationaal en Europees niveau.

Tot slot

Alle onderdelen van het project (brochure, voorbeelden van goede praktijken en stripverhalen) werden grotendeels ontwikkeld en geïmplementeerd door jongeren in de partnerorganisaties erbij te betrekken en hun inbreng aan te moedigen. De beste methode is immers nog steeds om jongeren direct te betrekken, op het gebied van inhoud, advies, structuur, concepten en eigen bijdragen. Laat je 'ontvoeren' in hun wereld en laat je door hun suggesties inspireren om door de jungle te navigeren.

Veel dank aan iedereen die heeft bijgedragen aan dit project.

VI. Vereisten om de gendergelijkheid in het jeugdwerk te verbeteren

De belangen en behoeften van adolescenten van alle geslachten moeten op een gedifferentieerde manier worden bekeken in alle werkterreinen van het jeugdwerk en het jeugdmaatschappelijk werk. De categorie 'gender' moet worden opgenomen als een essentieel element in het op de leefomgeving gerichte jeugdwerk en het jeugdmaatschappelijk werk. Dit moet ook worden doorgevoerd in de planning en de conceptontwikkeling.

Het is cruciaal dat er op het gebied van kwaliteitsontwikkeling / -waarborging en kwalificatie van werknemers rekening wordt gehouden met genderspecifieke aspecten.

Er is geen sprake van of-of in gender-gerelateerd werk. Daarom is een uitgebreide implementatie van adequaat genderbewust werk essentieel.

Aanbevelingen voor de praktijk van het jeugd- en jongerenwerk

- Maak uw organisaties mondig, besef dat er op dit gebied actie moet worden ondernomen.
- Zet het onderwerp 'genderongelijkheid' op uw agenda.
- Verhoog het bewustzijn bij uw doelgroepen om percepties en stereotypen uit te dagen.
- Creëer protocollen om te kunnen observeren waar de problemen liggen.
- Creëer protocollen om meer gendergelijkheid te creëren, om stereotyperend gedrag te vermijden.
- We willen dat onze samenleving, op alle gebieden, meer divers is.
- Kies voor een intersectionele aanpak, met speciale protocollaire acties.
- De 'genderjungle' verandert voortdurend; blijf op de hoogte van de huidige ontwikkelingen en laat je door de jongeren meenemen in hun wereld.
- Maak belanghebbenden bewust van de perspectieven van de mensen die het moeilijk hebben vanwege de strenge sociale normen die aan gender verbonden zijn.
- Zet meer geld in voor projecten over dit onderwerp.

VII. Common ground

Het gesprek over gendergelijkheid loopt in Europa sterk uiteen. Wetgeving, actuele thema's en algemene opvattingen kunnen heel verschillend zijn. Daarom hebben de projectpartners besloten om samen te komen om een 'Common Ground' ('Raakvlak(ken)') te schrijven, niet als een definitie, maar eerder als een basislijn voor het project.

1. Werken met gender

Het geslacht is een sociale constructie. Ieder van ons heeft een individueel perspectief op gender.

Gender beschrijft dat wij al op zeer jonge leeftijd hebben geleerd een vrouw of een man te zijn met specifieke verwachtingen van wat wij zouden moeten zijn en doen. Bij het opgroeien proberen jongeren hun rol in het leven en in de maatschappij te vinden. De meest voorkomende aspecten van gender die we in het jeugdwerk tegenkomen zijn genderrollen en op gender gebaseerde sociale structuren die het leven van jongeren beïnvloeden, van de manier waarop ze met emoties omgaan tot hun beroepskeuzes. Maar ook seksisme, mannelijkheid/vrouwelijkheid, gender in sociale media en genderidentiteit zijn onderwerpen waar we mee te maken hebben.

Iedereen moet een manier vinden om in het dagelijkse werk met gender om te gaan.

Maatschappelijk werkers hebben een open geest en een professionele houding nodig die het tonen en uitdagen van de sociale constructie omvat.

Gendergevoelig werk heeft een open geest nodig, begint bij onszelf en vereist respect voor elkaar.

Hoe meer jongerenwerkers en jongeren leren over gender, hoe beter ze kunnen reflecteren op wie ze zijn en hoe beter ze de verwachtingen van de maatschappij ten opzichte van ons kunnen identificeren en bespreken.

2. Onze definitie van gendergelijkheid

Gendergelijkheid is in het algemeen bereikt (in de maatschappij/een land) wanneer:

- iedereen gelijkwaardig wordt behandeld, ongeacht gender en geslacht. Alle mensen hebben dezelfde rechten, middelen, kansen, bescherming en verantwoordelijkheden;
- mensen kunnen de genderrol vervullen waar ze blij mee zijn;
- iedereen is zich ervan bewust dat er verschillende genders en geslachten zijn;
- iedereen is vrij om te zijn wie hij/zij voelt dat hij/zij is;

3. De gelijkheid van mannen en vrouwen is in onze organisaties bereikt wanneer:

Op de hele werkvloer aandacht wordt besteed aan het geslacht: taal, personeelszaken, financiën, werving en tewerkstelling:

- we kijken naar opleiding en ervaring en niet naar gender.
- er is sprake van dezelfde hoeveelheid verschillende leraren/opleiders
- iedereen met dezelfde baan verdient hetzelfde loon (gelijk salaris)

Het plannen van lessen/activiteiten/trainingen:

- er zijn evenveel mannelijke als vrouwelijke rolmodellen en LSBTTIQ-rolmodellen
- de doelstellingen voor de groepsactiviteiten houden rekening met gendergelijkheid.

Algemene bedrijfsvoering

- er zijn transparante genderstatistieken
- er is geen genderkwestie in de beslissing voor het latere beroep (technisch of sociaal)

VIII. Presentatie van nieuwe praktijken uit het project van elke partnerorganisatie

A. Bundesarbeitsgemeinschaft Evangelische Jugendsozialarbeit e. V.

Verwachtingen over genderrollen in kranten van verschillende landen

Wat?

Vergelijking van krantenknipsels uit verschillende landen op het gebied van rolmodellen.

Leerdoelen:

Door de krantenknipsels te vergelijken, kunnen meisjes en jonge vrouwen iets leren over de media-aandacht in het andere land.

- Wat zijn de verschillen? Wat zijn de overeenkomsten?
- Welke beelden van vrouwen domineren in de politiek, het dagelijks leven of reclames?

Hoe gebruik je het?

Groepen meisjes en jonge vrouwen uit verschillende landen die ideeën uitwisselen over rolpatronen / rolverwachtingen.

Duur:

6 uur

Materialen:

Huidige kranten en tijdschriften (allemaal van hetzelfde moment) uit verschillende landen, tape, groot karton in het formaat 70 x 100 cm.

Procedure:

De deelnemers worden gevraagd om voor de workshop verschillende krantenknipsels te verzamelen over de thema's rolverwachtingen en rolpatronen.

Tijdens de workshop vormen de deelnemers kleine gemengde groepen. Het educatieve team is er om te helpen. Elke groep bespreekt het onderwerp 'rolideeën' van de kranten (de kranten moeten van hetzelfde moment komen).

De deelnemers uit de verschillende landen proberen equivalenten te vinden van de krantenknipsels en tegenstellingen of toevoegingen. Krantenartikelen die door de groepen zijn geselecteerd en uitgeknipt, worden vervolgens aan de muur geprikt en er worden vertaalde commentaren aan toegevoegd. De muur moet een systeem van inhoudelijke en visuele relaties laten zien. Zo krijgen de deelnemers een beeld van de leefomstandigheden van meisjes en jonge vrouwen in de andere landen.

Een globaal overzicht van alle gelijmde en gelabelde kartonnen borden van de verschillende groepen wordt vervolgens op een muur geplaatst - het resultaat is een muurkrant.

Beperkingen:

Het is gemakkelijker om te werken met deelnemers die Engels kunnen spreken. Anders zijn er voor elke groep vertalers nodig.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

De workshop moet vooraf worden voorbereid, aangezien de deelnemers krantenknipsels moeten verzamelen.

Tips voor de trainer:

Bron: Project geconfronteerd met identiteiten - die Konfrontation mit Gewalterfahrungen, Mädchentag zum Thema Rollenverständnis/de confrontatie met ervaringen van geweld, meidendag over het onderwerp van rolverdeling.

Auteurs:

Heike Siebert, regionaal jeugdambtenaar, protestantse regionale jeugdparochiebureau Saksen
Verena Landau, beeldend kunstenaar en docent aan het Institut für Kunstpädagogik/Instituut voor Kunstonderwijs

Meisjes en geweld _ geweld tegen meisjes**Wat?**

Collage van krantenartikelen en kleuren

Leerdoelen:

De meisjes en jonge vrouwen denken na over de verschillende vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes door het onderwerp te benaderen via hun eigen artistieke werk.

Hoe gebruik je het?

Werken met meisjes en jonge vrouwen aan onderwerpen die te maken hebben met geweld tegen vrouwen en meisjes.

Duur:

2 dagen

Materialen:

krantenknipsels
Karton 50 x 70 cm staand of liggend
Boekbinderslijm, verf, borstelsponzen, pennen.

Procedure:

De workshop begint met een introductie in de collagetechniek of fotomontage en het belang daarvan voor de politieke kunst van de 20e eeuw (Klaus Staek, Martha Rosler, Hannah Höch).

Verschillende facetten van de huidige vormen van geweld tegen vrouwen worden op flipcharts genoteerd:

- Dagelijks seksisme, huiselijk geweld, geweld op basis van een andere genderidentiteit, sexting, ...

Er zijn twee manieren om te beslissen aan welk onderwerp de meisjes willen werken: ofwel selecteren en verzamelen de deelnemers intuïtief foto's, ofwel zoeken ze in kranten en tijdschriften naar beweegredenen die passen bij het gekozen onderwerp, die dan worden uitgeknipt.

Er is een fotokopieermachine beschikbaar om te vergroten of te kopiëren.

In de volgende stap plaatsen de meisjes en jonge vrouwen de uitgeknipte fragmenten op een stuk karton. Als de bedoeling duidelijk is, worden de uitsnijdingen op het stuk karton geplakt. In het beste geval is het papier/karton waarop de krantendeeltjes zijn geplakt niet meer zichtbaar.

De instructeur bespreekt met de meisjes en jonge vrouwen wat er ontbreekt om het standpunt van hun kunstwerk zichtbaar te maken, etc. Individuele gesprekken met alle meisjes en jonge vrouwen leiden tot de uiteindelijke oplossingen.

Voor eventuele publicaties (bijv. kaarten, catalogi, tentoonstellingen) kan het werk onderwerp van openbare aandacht worden.

Beperkingen:

Een grote ruimte waar je kunt werken met kunst en kleuren; lijm en kleuren moeten beschikbaar zijn.

De docenten moeten een kunstopleiding hebben genoten of kunstenaars inschakelen als experts.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Openbare aandacht (o.a. via kaarten, catalogi, tentoonstellingen) zou na deze workshop kunnen worden gegeven.

Tips voor de trainer:

Er moet een grote ruimte beschikbaar zijn, waarin lijm en verf op de tafels kan worden gebruikt.

Een getrainde expert die bekend is met artistieke technieken moet deel uitmaken van het team.

Bron: Project geconfronteerd met identiteiten - die Konfrontation mit Gewalterfahrungen, Mädchentag zum Thema Rollenverständnis/ de confrontatie met ervaringen van geweld, meidendag over het onderwerp van rolverdeling.

Auteurs:

Heike Siebert, regionaal jeugdambtenaar, protestantse regionale jeugdparochiekantoor Saksen
Verena Landau, beeldend kunstenaar en docent aan het Institut für Kunstpädagogik/Instituut voor Kunstonderwijs

B. Sozialkritischer Arbeitskreis Darmstadt e. V.

Deze methoden zijn een driestappenreeks om alle aspecten rond gender te bespreken. Het was belangrijk om methoden te gebruiken die niet noodzakelijkerwijs veel tekst nodig hebben. Elke stap is een onderdeel van de zogenaamde 'gender-bagage'. Elk deel behandelt gender op een andere manier en heeft betrekking op verschillende niveaus, zoals het emotionele, rationele en fysieke niveau. Alle volgende methoden kunnen onafhankelijk van elkaar worden gebruikt.

VAN HART TOT HART

Wat?

Bekijk twee zeer emotionele korte filmpjes met als onderwerp gender om er vervolgens over te discussiëren en te reflecteren.

Leerdoelen:

- Het abstracte onderwerp gender in ons dagelijks leven brengen
- Het belang van het onderwerp gender laten zien

Hoe gebruik je het?

Bekijk de korte films samen, reflecteer daarna over wat de groep voelt.

Duur:

60 minuten

Materialen:

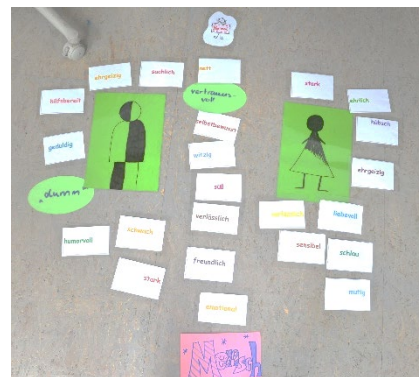
Een apparaat om de korte films te laten zien, kaarten om op te schrijven, potloden

Procedure:

Je kijkt eerst naar de films 'hartslag' en 'Vater und Kind' (Vader en Kind).

Daarna schrijft iedereen in stilte op kaartjes hoe ze zich voelen. Iedereen hangt zijn kaartjes op een grote poster. Nu kan de groep naar de poster kijken en zien hoe iedereen zich voelt zonder opmerkingen te geven.

Vervolgens leest de instructeur verschillende ietwat provocerende zinnen over de korte filmpjes en moet de groep op een schaal gaan staan waar ze het wel of niet mee eens zijn. De instructeur gaat dan rond en kiest een paar mensen uit de groep uit en zij leggen uit waarom ze op die positie staan. Voor de tweede oefening kiest de instructeur een personage uit een van de filmpjes en legt hij een probleem uit dat in de filmpjes werd getoond. Iedereen moet dan als volgt advies geven voor dat personage om de zin te beginnen: 'Als ik XY was, zou ik...' Niemand mag commentaar geven op het advies van iemand anders. Deze adviesrondes (Geschenkerunden) kunnen ongeveer drie, soms vier keer worden gehouden. Hoe vaker je rondgaat, hoe creatiever de adviezen worden.

Beperkingen:

In de korte films worden zeer gevoelige onderwerpen als coming out, gender-identiteit en pesten in beeld gebracht. Je moet dus weten in hoeverre de mensen van de groep in contact zijn geweest met het onderwerp. De groep moet niet te divers zijn in hun ervaring, anders kan iemand gekwetst raken door opmerkingen.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

<https://www.youtube.com/watch?v=2REkk9SCRn0>

<https://www.youtube.com/watch?v=Cf79KXBCIDg>

Tips voor de trainer:

Dit werkt ook heel goed voor mensen die niet noodzakelijkerwijs dezelfde taal spreken. Vooral het kijken naar de films.

GENDER VERHALEN

Wat?

- Creëer korte filmpjes

Leerdoelen:

- Breng het genderonderwerp naar jezelf toe

Hoe gebruik je het?

Deze methode bestaat uit het maken van korte filmpjes als een soort van Instastories. Dit is zeer herkenbaar voor jongeren en is een goed hulpmiddel om de discussie te verspreiden onder de groepen van leeftijdsgenoten van de deelnemers.

Duur:

30 minuten

Materialen:

Mobiele telefoons die kunnen filmen, Instagram

Procedure:

De instructeur stelt de vraag: 'Wat betekent het onderwerp gender voor jou of voor je leven? Elke deelnemer moet een instastory of een clip van 15 seconden filmen waarin hij of zij de vraag voor zichzelf beantwoordt. Daarna sturen de deelnemers het filmpje naar de instructeur en kan de groep alle filmpjes samen bekijken. Misschien is het zelfs mogelijk om deze clips op Instagram te plaatsen en een gemeenschappelijke # te maken waar je alle clips van die dag kunt vinden.

Beperkingen:

U moet controleren of uw organisatie gebruik maakt van sociale media. Daarnaast heeft u, als u met minderjarigen werkt, de toestemming van de voogden nodig.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Tips voor de trainer:

Laat de deelnemers rondlopen om de video te maken. Zo kan iedereen het filmpje privé filmen en krijg je verschillende achtergronden en sferen in de filmpjes.

Verdere geselecteerde bronnen uit Duitsland met veel methoden voor genderspecifiek werk zijn hier te vinden:

<http://www.bag-jungenarbeit.de/praxisprojekte-fair-play>

<https://www.maedchenpolitik.de/selbstreflexion>

<https://www.geschlechtergerechtejugendhilfe.de/publikationen/methoden/>

<http://www.maedchenarbeit-nrw.de/theorie-und-praxis/theorie-praxis-praxis.html>

<https://www.lag-jungenarbeit.de/materialien/>

<https://www.meintestgelaende.de/>

C. Institouto Ekpaideftikou Kai Epaggelmatikou Prosanatolismou

PRIORITEREN

Wat?

Deze activiteit is erop gericht de begunstigden te helpen hun dagelijkse verplichtingen te prioriteren.

Leerdoelen:

- Doelen stellen
- Prioriteiten stellen
- Definitie van de dagelijkse behoeften

Hoe gebruik je het?

Het uiteindelijke doel is om te begrijpen hoe je prioriteiten kunt stellen. U kunt deze activiteit individueel of in groepsverband gebruiken.

Duur:

60 minuten

Materialen:

kleurrijke papieren

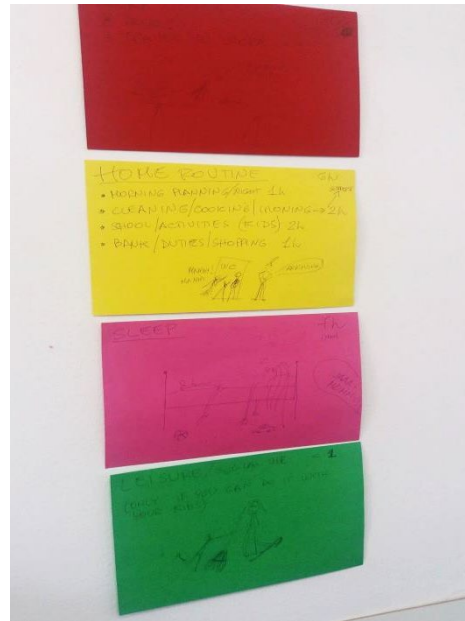
Procedure:

Neem blokken van verschillende kleuren, leg ze op tafel en leg de taak uit. De trainers kunnen deze activiteit individueel of in teamverband gebruiken.

Volg de regels:

STAP 1: De trainers moeten alle leden in teams scheiden. (De teams kunnen verschillende rollen hebben, maar de trainers kunnen ook enkele extra teams toevoegen, behalve de hieronder vermelde.

Elk team moet een rol hebben. Het eerste team bestaat bijvoorbeeld uit medewerkers met kinderen, het tweede team bestaat uit medewerkers zonder kinderen en het derde team bestaat uit studenten. In elk team moeten de trainers 5 gekleurde A4-papierjes uitdelen en ze moeten op elk papier een dagprogramma schrijven, van de belangrijkste prioriteit tot de minder belangrijke verplichting van een zeer drukke dag. De leden hebben 10 minuten de tijd om na te denken over hun mogelijkheden.

STAP 2: Als de tijd om is, gaat een leider voor het team staan en presenteert hij/zij het programma van het team, waarbij hij/zij de gekleurde papieren aan de muur plakt (van de meest tot de minst belangrijke).

De trainers moeten de volgende vragen stellen aan de deelnemers, die hun plannen presenteren:

- Was het, gezien jullie rol, moeilijk voor jullie om een plan op te stellen?
- Denkt u dat deze actieplannen de realiteit vertegenwoordigen?
- Zijn deze plannen haalbaar?
- Wat zijn de prioriteitselementen die u het meest nuttig vindt en gaat u ze gebruiken in uw dagelijks leven?

Tip voor de trainers: Ze kunnen ook verschillende vragen gebruiken, maar moeten zich richten op de noodzaak van het stellen van prioriteiten.

STAP 3: Vervolgens vragen de trainers aan de teams om hun initiële rol te wijzigen. Deze keer moeten de leden van elk nieuw team het initiële plan bespreken dat de eerste groep heeft gemaakt en met post-it briefjes kunnen ze enkele wijzigingen aanbrengen in de nieuwe prioriteringsplannen, waarbij ze ook rekening houden met hun nieuwe rol. Voor deze stap moeten de trainers de teams 5 minuten geven om te discussiëren.

Voor het debriefing gedeelte moet elk team een van de volgende vragen beantwoorden:

- Wat hebben jullie veranderd en waarom?
- Zijn jullie het eens met het initiële plan?
- Heb je gemeenschappelijke elementen gevonden in het initiële plan, ook met het oog op je rol?
- Speelt gender een rol in het prioriteringsproces? Is het u bij het plannen van uw dagelijkse programma opgevallen dat gender van invloed is op uw uiteindelijke beslissing?

STAP 4: Elk team verandert de rol opnieuw. Het is heel belangrijk dat alle teams alle rollen vervullen. De trainers moeten de deelnemers vragen om met elkaar te discussiëren en enkele opmerkingen toe te voegen voor het reeds beoordeelde plan. (Geef ze nog 2 minuten)

- Zijn zij het eens met de definitieve versie van dit plan (ook rekening houdend met de wijzigingen die door het vorige team zijn aangebracht)?
- Wat hebben ze veranderd?
- Door al deze rollen te doorlopen, welke was volgens u het moeilijkst in termen van prioritering?
- Wat waren de belangrijkste verschillen tussen de rollen?
- Zijn deze plannen haalbaar?

Beperkingen: -

Middelen, referenties & beschikbaarheid: -

Tips voor de trainer:

Samenvattend:

- De trainers kunnen verschillende rollen gebruiken voor de teams.
- Ook kunnen de vragen worden veranderd, maar de prioritering moet het belangrijkste doel van deze activiteit zijn.
- Aan het begin of aan het einde van de activiteit moeten de trainers het hoofddoel van de oefening uitleggen aan de deelnemers, d.w.z. een aantal nuttige technieken voorstellen die de begunstigden helpen om de prioriteringsprocedure beter te begrijpen. Bovendien zullen ze, door met andere personen te discussiëren, zich meer bewust zijn van de verschillende manieren en technieken die andere personen in hun dagelijkse routine gebruiken, zodat ze door deze uitwisseling van goede praktijken deze kunnen overnemen en integreren in hun planningsproces.

GENDER STEREOTYPEN

Wat?

Deze activiteit illustreert de genderstereotypen en de manier waarop de maatschappij 'vrouwelijke' en 'mannelijke' kenmerken wenselijk of ongewenst acht.

Leerdoelen:

- Erkennen dat mensen gesocialiseerd zijn om bepaalde kenmerken als vrouwelijk en andere als mannelijk te beschouwen.
- Ontdekken hoe de samenleving bepaalde kenmerken 'positief' of 'wenselijk' vindt, terwijl andere kenmerken als 'negatief' of 'ongewenst' worden beschouwd.
- Bewustmaken van het bijna automatische karakter van sociale categorisering

Hoe gebruik je het?

Bereid het materiaal voor het groepswerk op voorhand voor: sets kaarten, werkbladen en instructiebladen.

Duur: 60 minuten

Materialen:

- Twee sets kaarten met de verschillende bijvoeglijke naamwoorden uit onderstaande lijst erop
- Een werkblad en een instructieformulier voor elke groep

Procedure:

Sets kaarten

Op elke kaart staat een deel van een bijvoeglijk naamwoord geschreven (zie hand-outs). Hoewel deze bijvoeglijke naamwoordenparen tegengestelden vormen, moeten de stapels kaarten voldoende geschud worden zodat dit niet meteen duidelijk wordt.

Werkbladen en instructiebladen

Werkblad voor Groep A

Bereid een blanco vel papier voor dat in twee kolommen is verdeeld. Elke kolom moet een kopje hebben: de ene kolom moet 'Vrouwelijk' zijn en de andere 'Mannelijk'. Maak een apart vel met de volgende instructies om toe te voegen aan het werkblad: Sommige kenmerken worden beschouwd als meer vrouwelijk, terwijl andere geacht worden meer mannelijk te zijn. Plaats de kaarten in de kolom waar je denkt dat ze thuishoren. Doe het zo snel mogelijk, zonder er al te veel over na te denken.

Werkblad voor Groep B

Bereid een blanco vel papier voor dat in twee kolommen is verdeeld. Elke kolom moet een kopje hebben. In de ene kolom staat 'Positief / Wenselijk' en in de andere 'Negatief / Niet wenselijk'.

Bereid een apart vel voor met de volgende instructies om toe te voegen aan het werkblad:
“Sommige kenmerken worden als meer positief of wenselijk beschouwd, terwijl andere als negatief of niet wenselijk worden beschouwd. Plaats de kaarten in de kolom waar je denkt dat ze thuishoren. Doe het zo snel mogelijk, zonder er al te veel over na te denken.”

Zie hand-outs voor voorbereide kaarten en werk-/instructiebladen. Leg uit dat deze oefening gaat over het achterhalen van hoe genderstereotypen in de samenleving werken. Vorm twee even grote groepen. Vraag hen om in twee hoeken van de kamer te gaan zitten. Deel de enveloppen uit met de kaarten en de werkbladen met de instructies. Vertel de deelnemers dat ze de instructies op hun werkblad moeten volgen en zo snel mogelijk moeten werken. Vertel de deelnemers dat ze ongeveer 10 tot 15 minuten de tijd hebben om de opdracht volgens de instructies op het werkblad uit te voeren. Wanneer ze klaar zijn, roep dan de hele groep weer bij elkaar. Schrijf op de flipchart de twee koppen 'Vrouwelijk' en 'Mannelijk' en vraag Groep A om de kenmerken die ze onder de kop 'Vrouwelijk' hebben gezet, te benoemen. Vraag na elk bijvoeglijk naamwoord aan Groep B of ze dat bijvoeglijk naamwoord in de kolom 'Positief/Wenselijk' of 'Negatief/Ongewenst' hebben geplaatst. Noteer deze informatie door een plusteken (+) of een minteken (-) naast het bijvoeglijk naamwoord te plaatsen.

Instructies voor Groep A

Koppen: Vrouwelijk - Mannelijk

Sommige kenmerken worden beschouwd als meer vrouwelijk, terwijl andere als meer mannelijk worden gezien. Plaats de kaarten in de kolom waar je denkt dat ze thuishoren. Werk zo snel als je kunt, zonder er te veel over na te denken.

Instructies voor Groep B

Koppen: Positief/Wenselijk - Negatief/Ongewenst

Sommige kenmerken worden als positiever of wenselijker gezien, terwijl andere als negatief of niet wenselijk worden beschouwd. Plaats de kaarten in de kolom waar je denkt dat ze thuishoren. Werk zo snel als je kunt, zonder er te veel over na te denken.

Set van kaarten

afhankelijk - onafhankelijk

emotioneel - rationeel

objectief - subjectief

onderdanig - dominant

passief - actief

geschoold in het bedrijfsleven - niet geschoold in het bedrijfsleven

bevoegd - onbekwaam

aarzelt veel - neemt snel beslissingen

ambitieuw - niet ambitieus

diplomatiek – direct

Debriefing en evaluatie

Vraag om een ronde van eerste indrukken over de oefening en de resultaten ervan. U kunt de deelnemers een aantal van de volgende vragen stellen:

- Hoe vond je de oefening? Wat vond je leuk of niet leuk aan de oefening? Waarom?

- Wat vindt je van de resultaten, nu je de samenvatting ziet?
- Is er iets in de resultaten dat je verrast? Wat is het? Waarom is het verrassend?

De volgende kenmerkende kwesties moeten in de debriefing van de oefening aan de orde komen:

a. Kenmerken in de vrouwelijke kolom hebben waarschijnlijk mintekens (-) naast zich, terwijl die in de mannelijke kolom waarschijnlijk plus (+) tekens hebben:

- Wat vind je van dit verschil?
- Waar komen deze verschillen vandaan?
- Beschouw je deze karakterisering van mannelijke en vrouwelijke attributen als juist of stereotiep?
- Hoe leren we genderstereotypen aan?
- Kun je je identificeren met een van deze stereotypen (in jezelf of in mensen die je kent)?
- Op welke manier beïnvloeden genderstereotypen volgens jou de manier waarop wij/anderen mannen en/of vrouwen evalueren of beoordelen?

b. De lijsten met kenmerken van mannen en vrouwen (zowel negatief als positief) hebben veel te maken met onze perceptie van mannen en vrouwen. Deze hebben de neiging om de vooropgezette of kant-en-klare ideeën die we hebben te informeren wanneer we mensen ontmoeten:

- Wat zijn volgens jou de gevolgen van genderstereotypen voor jonge vrouwen en mannen?
- Wat denk je dat er gedaan kan worden om de negatieve gevolgen van genderstereotypen aan te pakken?
- Hoe draagt genderstereotypering bij aan gendergerelateerd geweld?
- Hoe worden mensen getroffen die niet in het genderstereotype passen?

Beperkingen: -

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

-Marietta Gargya, hotline medewerker bij NANE Hotline voor gehavende vrouwen en kinderen, Hongarije, ontwikkeld op basis van een onderzoek van Broverman, I., Vogel, S. R. Broverman, D.M., Clarkson, F.E. en Rosenkrantz, P.S. (1972). 'Sex Role Stereotypes: A current appraisal'. Journal of Social Issues, 28. Blackwell. pp 59-78.

-Gender Matters - A manual on addressing gender-based violence with young people - Council of Europe. pp 106 <http://www.eycb.coe.int/gendermatters/pdf/GMCH4.pdf>

Tips voor de trainer:

Wanneer u de conclusie van de debriefing inleidt, kunt u de deelnemers vertellen dat uit onderzoek is gebleken dat kinderen al vanaf 5 of 6 jaar gendergerelateerde stereotypen hebben. Ook is gebleken dat er consensus bestaat over de verschillen, ongeacht leeftijd, opleiding, geslacht of sociale status. Een extra onderdeel van de debriefing kan zich richten op het feit dat groepen met

ongewenste kenmerken over het algemeen als minder waardevol worden beschouwd en dat ze een lagere status hebben in de samenleving. Dit betekent meestal dat ze vaker worden blootgesteld aan vooroordelen en aan verbaal of fysiek geweld. U kunt de deelnemers vragen om groepen die in hun omgeving met dergelijke problemen te maken hebben te identificeren en te vragen hoe ze denken dat ze kunnen worden overwonnen.

D. Gemeente Skellefteå, vrijetijdskantoor

Collage

Wat?

Als je een plek wilt vinden die krioelt van de normen, overdreven idealen en het beperken van genderstereotypen, dan is er een veilige plek om naar te kijken: de krantenplank.

Of je nu beperkende of norm-positieve voorbeelden vindt - die normen breken en in twijfel trekken - tijdschriften zijn een zeer goede basis voor reflectie en discussie.

Leerdoelen:

De deelnemers zullen zien welke normen en stereotypen in de media en de reclame overheersen en zullen nadenken over hoe normen op basis van de zeven discriminatiegronden zich verhouden tot de zichtbaarheid en representatie in de media. Ze krijgen ook een praktische kans om te testen wat er gebeurt als verschillende normen worden gebroken, door verschillende mensen te knippen & te plakken in nieuwe contexten, nieuwe koppen, nieuwe gezinnen, nieuwe koppels en nieuwe lichamen.

Hoe gebruik je het?

De deelnemers zullen de mediabeelden analyseren om, in groepen of individueel, normbepalende beelden en collages te maken.

De beelden / collages worden aan de gehele groep gepresenteerd.

Duur:

1-2 uur

Materialen:

- Kranten, tijdschriften of brochures van verschillende genres.
- Schaar, lijm, pennen en A4- of A3-papier.
- Plakkende stof of iets anders om collages mee op te hangen.

Procedure:**Stap 1 Analyse:**

- Welke personen, paren, families, lichamen en uitingen kunnen in de verschillende kranten verschijnen en voorkomen, en welke ontbreken of zijn zeer moeilijk te vinden? Uitgaande van de discriminatiegronden + lichaam en sociaal-economische verbanden.
- Waar lijken de kranten zich op te richten?
- Welke normen en idealen met betrekking tot hoe vrouwen en mannen zouden moeten zijn, denk je dat je in de kranten kunt zien? Denk je dat er berichten staan over wat bijvoorbeeld een normaal gezin, lichaam, huidskleur, functionaliteit, liefdesrelatie is?
- Vind je norm-overschrijdende beelden in de kranten? Mensen die worden uitgelicht als een normbreker, of die er gewoon zijn als willekeurige mensen?
- Denk na over hoe het beeld werd waargenomen of geïnterpreteerd, afhankelijk van gender, de etniciteit, de genderuitdrukking, de functionaliteit, de religie, de leeftijd, enz.

Stap 2

- Selecteer afbeeldingen waarvan je denkt dat ze normatief en stereotiep zijn. Knip, plak en maak ze in plaats daarvan norm-creatief!
- Geef mensen, lichamen, gezichten en producten nieuwe contexten, nieuwe koppen en nieuwe beeldomgevingen om in rond te dwalen. Draai de normen ondersteboven en naar buiten en naar binnen.
- Collages kunnen ook norm-kritisch zijn: dat wil zeggen, focus op normen binnen een bepaalde krant en maak ze zichtbaar. Van wie zijn er zoveel? Wat wordt gepresenteerd als normaal en neutraal? Wat wordt als vanzelfsprekend beschouwd dat door de lezer kan worden herkend? Probeer je te concentreren op deze normen en ze zichtbaar te maken in je collage.

Stap 3

Presenteer jouw collage aan de hele groep. Gebruik de volgende vragen als ondersteuning:

- Welke afbeeldingen heb je gebruikt voor je collage? In welke tijdschriften / advertenties / brochures heb je ze gevonden?
- Waarom heb je deze foto's gekozen? Welke normen, idealen en stereotypen dacht je erin te kunnen zien?
- Op welke manier wilde je de normen in de door jou gemaakte collage uitdagen of bekritisieren?
- Op welke manier denk je dat de collage die je hebt gemaakt, aanvoelt als een ongewoon, normbrekend beeld?

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Een site gebaseerd op informatie over gelijkheid en het werken met hulpmiddelen die zijn verzameld in verschillende Zweedse projecten. <https://www.jamstall.nu>

Tips voor de trainer:

- Hou er rekening mee dat het belangrijk is dat de oefening niet leidt tot het creëren van beelden van 'degenen die spijt hebben' (tolerantieperspectief) en dat het grenst aan karikaturen. Daarom kan het ook hier een idee zijn om het intersectionele perspectief (d.w.z. hoe normen rond bijvoorbeeld gender invloed hebben op en interacteren met andere normen zoals huidskleur of seksualiteit) op te bouwen, zodat de beelden complex worden en niet stereotiep in de 'andere' richting, d.w.z. standaardbeelden van standaardafwijkingen.
- Zorg voor een grote verscheidenheid aan tijdschriften en ander drukwerk.

SPEURTOCHT

Wat?

Normen en machthebbers bepalen wie er een platform mag hebben in de media en op welke manier. Het doel van deze speurtocht is om te laten zien welke groepen mensen in de media vertegenwoordigd zijn en hoe. De groep heeft de opdracht om bepaalde groepen te vinden en te bespreken wie er in de media van onze samenleving wordt opgenomen/uitgesloten.

Leerdoelen:

Normen en waarden, hoe gemakkelijk het is om de verschillen tussen mensen te beoordelen en als vanzelfsprekend te beschouwen.

Hoe gebruik je het?

Leg de groep uit dat ze in teams worden verdeeld voor de speurtocht en dat het de bedoeling is om zoveel mogelijk van de genoemde personen te vinden.

Laat iedereen noteren hoe ze elke persoon hebben gevonden, zodat ze dat later kunnen rapporteren aan de groep. Er zijn geen goede of foute antwoorden. In sommige gevallen zal een vermeld persoon duidelijk zichtbaar zijn in de tekst of afbeelding, andere kunnen worden gevonden door tussen de regels door te lezen. Het gaat erom normen in de media te bespreken, niet om de hoogste score te halen.

Duur:

1 uur

Materialen:

Exemplaren van de lijst met personen die gevonden moeten worden.

Whiteboard/flip chart

Whiteboardpen/marker

Pennen voor deelnemers

Kranten of iets dergelijks

Procedure:

Werk in groepjes van drie en laat 15 minuten toe voor de speurtocht.

Tijd voor een speurtocht! Je moet het volgende vinden:

Een vrouwelijke niet-allochtone vrouw

Een persoon in een vrouwelijk lichaam die zich niet vrouwelijk voelt

Een persoon die zou kunnen doorgaan voor man of vrouw

Een mannelijke blanke man

Een mannelijke vrouw

Een zichtbaar gehandicapte persoon

Vijf heteroseksuelen

Een zwarte homoseksuele man

Een blanke biseksuele vrouw

Een blanke homoseksueel in een machtspositie

Een gehandicapte wiens handicap niet zichtbaar is

Een lesbienne die van buitenlandse afkomst lijkt te zijn

Een blanke heteroseksueel die een hoge positie in de samenleving bekleedt

Een blanke man die een lage positie in de maatschappij inneemt

Een buitenlandse vrouw die een hoge maatschappelijke positie heeft

Een niet-allochtone vrouw die een hoge maatschappelijke positie bekleedt

Hergroepering en Gegevens

Nadat de groep is gehergroepeerd, maak je een inventarisatie van wat de individuele groepen hebben gevonden:

Hoeveel vonden een vrouwelijk uitziend niet-immigrant meisje/vrouw?

Een persoon in een vrouwelijk lichaam die zich niet vrouwelijk voelt? En zo verder.

Schrijf het aantal gevonden personen op voor elke categorie en zeg het hardop.

Vraag vervolgens welke criteria zijn gebruikt voor het vinden van de mensen.

Wat was hun definitie van 'niet-allochtoon'?

Wat was hun definitie van 'buitenlands'?

Een heteroseksueel?

Zouden de hetero's die werden gevonden in feite biseksueel zijn, maar een partner van het andere geslacht hebben? Wat is 'mannelijk'? En zo verder.

Laat ruimte voor verschillende perspectieven en oplossingen en stimuleer de groep om hardop te redeneren over hun eigen percepties en moeilijkheden met het categoriseren van mensen.

Hiërarchieën

Ga verder met reflecteren over normen en hiërarchieën.

Stel vragen als:

Welke mensen heb je het eerst gevonden?

Waarom? Waren de mensen op de lijst moeilijk te vinden?

Welke mensen heb je niet gevonden?

Werden ze niet gevonden omdat de groep nauwelijks bestaat, omdat ze geen ruimte krijgen in de media of omdat ze gewoonweg niet zichtbaar zijn?

Werden deze mensen geciteerd in artikelen of waren ze alleen zichtbaar in foto's?

Afsluitende gedachten

Indien nodig kunt u de sessie samenvatten. Voorbeelden van samenvattende vragen:

Waarop zijn onze visuele beoordelingen gebaseerd?

Welke zichtbare/onzichtbare criteria hebben we?

Welke groepen zijn het best gepositioneerd in de samenleving?

Verduidelijken wat 'goede positionering' inhoudt - van het als normaal ervaren worden tot het gehoord worden in debatten of het bekleden van hogere management- of politieke posities.

Denk na over de stand van zaken in jouw organisatie/school.

Bespreek in kleinere groepen de lijst met mensen. Welke groepen zijn in jouw organisatie/school vertegenwoordigd?

Welke groepen hebben een hogere of lagere functie in de organisatie/school?

Hoe praten mensen?

Welke onzichtbare regels zijn er?

Welke groepen vertegenwoordigen de norm en welke worden onderdrukt?

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Deze link leidt naar de Zweedse instantie die werkt met democratie en de gelijke waarde voor alle mensen.

Deze link maakt deel uit van hun pakket van hulpmiddelen op het gebied van normen:

<https://www.levandehistoria.se/material/bryt>

Tips voor de trainer: -

Selfie school Duckface / Stoneface / Neutraal

Wat?

Het verruimen van de discussie over normen en gender, hoe we allemaal deelnemen aan het creëren en handhaven van normen en idealen over gender in sociale media.

Leerdoelen:

De deelnemers bewust maken van de manier waarop sociale media de normen versterken.

Hoe gebruik je het?

Inleiding tot de oefening:

Het woord gender betekent 'sociaal gecreëerd gender'. Dit betekent dat we allemaal deelnemen aan het creëren en handhaven van regels over hoe we moeten zijn, hoe we eruit moeten zien en hoe we ons moeten gedragen om 'normaal' te zijn voor meisjes en jongens.

We houden ons onbewust aan normen en idealen die ons vertellen wat en hoe een normale, aantrekkelijke en 'echte' vrouw of man zou moeten zijn. Normen voor hoe we 'zouden' moeten zijn als meisje en als jongen worden ook beïnvloed door factoren als gender, sociaaleconomische achtergrond, leeftijd, etc. We passen ons vaak aan deze normen aan zonder erover na te denken.

Een van de manieren waarop we gender creëren is door middel van selfies.

Als we kijken naar de selfies van meisjes en jongens op sociale media, is er over het algemeen een groot verschil tussen onze selfies. De regels zijn meestal ongeschreven. Maar in de Duckface / Stoneface studie interviewden media-onderzoekers 10- en 13-jarigen over hun selfie-gewoonten en vroegen hen om te beschrijven welke regels je als meisje of jongen moet volgen bij het plaatsen van selfies in sociale media.

Duur:

1- 2 uur

Materialen:

- Mobiele telefoons.
- Een e-mailadres of gedeelde map waar de groep foto's naartoe kan sturen of uploaden.
- Projector voor diashow.

Procedure:

Uitvoering

Stel de oefening kort voor en verdeel de klas in groepen, laat ze dan een selfie nemen en volg de instructies op de volgende pagina.

Stap 1

- Maak elk twee selfies. Eén waarvan je denkt dat het een typische 'meisjesselfie' is, één waarvan je denkt dat het een typische 'jongensselfie' is.

- Gebruik de Duckface / Stoneface tabel, kijk naar foto's van beroemdheden op Instagram of google 'selfie' om inspiratie op te doen.
- Geef elkaar feedback en tips over gezichten, blikken, houdingen, hoeken of situaties die je typisch vindt voor een 'meisjesselfie' en een 'jongensselfie'. Help elkaar om de 'regels' over hoe onze 'selfies' eruit moeten zien te breken, te overdrijven en uit te dagen!

Stap 2

Probeer een genderneutrale selfie te maken. Wat noch 'vrouwelijk', noch 'mannelijk' is, en het is ook niet beide tegelijkertijd. Is het oké?!

Stap 3

Laat de hele groep naar je selfies kijken. Bespreek de volgende zaken met hen:

- Waarom denk je dat de 'regels' over hoe je er op je selfies uit moet zien als meisje/vrouw en jongen/man anders zijn?
- Welke normen en idealen over hoe je als meisje/vrouw en jongens/mannen eruit moet zien, denk je dat je in selfies kunt zien?
- Hoe voelt het om deze 'regels' te volgen en hoe voelt het om ze te overtreden?
- Is het voor sommige 'regels' moeilijker om ze te overtreden dan voor andere? Waarom?
- Wat is het effect van het zien van afbeeldingen die deze regels overtreden, wat denk je?
- Welke reacties denk je dat de foto's zouden krijgen als ze serieus werden gebruikt (niet als een experiment, een schoolopdracht of als een grap)?
- Kijk naar de Duckface / Stoneface tabel en vergelijk de regels voor meisjes en jongens: van welke regels denk je dat ze ongeveer hetzelfde zijn, maar verschillend zijn voor meisjes en jongens? (Vergelijk bijvoorbeeld 'durf je huid te laten zien, maar pas op dat het niet teveel wordt' en 'het is fijn om geborsteld te worden').
- Zijn er andere regels die je moet volgen bij het nemen van je selfies die niet gerelateerd zijn aan gender? Bepalen andere factoren, zoals leeftijd, etniciteit, functionaliteit, religie, seksuele geaardheid of sociaaleconomische achtergrond, hoe mensen 'eruitzien' op hun zelfportretten?
- Kunnen selfies ons helpen om nieuwe kanten van onszelf te ontdekken?

Beperkingen:

Het kan heel goed zijn dat de deelnemers gewoon deze gebruiken in sociale media en dat dit soort discussies hen dom kunnen laten voelen. Het is daarom belangrijk dat de input juist analytisch en bespreekbaar is in plaats van evaluatief.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Een site gebaseerd op informatie over gelijkheid en het werken met hulpmiddelen die zijn verzameld in verschillende Zweedse projecten. <https://www.jamstall.nu>

Tips voor de trainer:

Het kan helpen als je de groep laat vaststellen wat typisch stereotiepe meisjes/vrouwen- en jongens/mannen-selfies zijn.

Als de oefening te persoonlijk aanvoelt: om meer afstand te krijgen, kun je testen of je twee personen kunt vinden en hun selfies kunt nemen, waarbij je ze verschillende namen en achtergrondverhalen kunt geven.

Ga er niet van uit dat iedereen een mobiele telefoon met een camera heeft. Misschien zijn er digitale camera's of tablets die gebruikt kunnen worden? Denk er maar eens op voorhand over na! En vergeet niet om niet te oordelen.

E. CMO STAMM

Mystery Guest

Wat?

Dit is een educatieve workshop die zich richt op het leren kennen van andere mensen en het vermijden van xenofobie en discriminatie.

Leerdoelen

De deelnemers zullen leren dat het niet kennen van iemand anderen van zich kan vervreemden. Iemand leren kennen is de snelste en gemakkelijkste manier om vooroordelen te vermijden.

Hoe gebruik je het?

Deze workshop is voornamelijk ontwikkeld voor basisschoolleerlingen van 10-12 jaar. Met het aanpassen van de taal en het stellen van vragen kan deze workshop echter met elk publiek functioneren.

De Mystery Guest (MG) begint met iemand die de MG voorstelt, de MG zit rustig in de hoek en zegt niets. De persoon die de workshop leidt zal 5 vragen stellen over de MG: leeftijd, afkomst

(land), religie, seksuele geaardheid en handicap. De deelnemers kunnen deze vragen beantwoorden; alle antwoorden worden op een bord/flip-over geschreven.

Daarna zal de MG zichzelf voorstellen en de vragen beantwoorden. Hij/zij zal echter ook spreken over de eerste indruk van het publiek, beeldvorming, vooroordelen en discriminatie. Het MG zal ook verwijzen naar de gegeven antwoorden en er commentaar op geven. Het idee is om daarna een discussie over dit onderwerp te starten.

Duur:

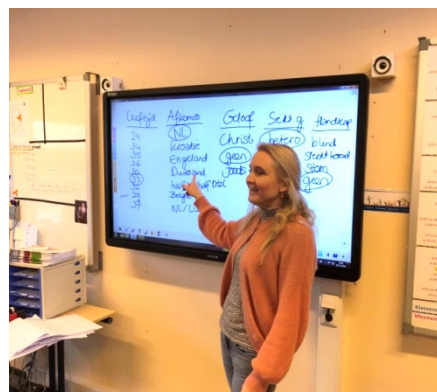
30-60 minuten, afhankelijk van de gegeven tijd en het aanwezige gezelschap.

Materialen:

PowerPoint, whiteboard, stoel.

Procedure:

- Introductie van de MG
- Het stellen van de 5 vragen over de MG
- De MG zichzelf laten voorstellen
- Discussie over de eerste indruk, beeldvorming, vooroordelen en discriminatie

Beperkingen:

Deelnemers moeten een open houding hebben. Wanneer je vastgeroest bent in je gewoontes, zal het niet werken.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

CMO STAMM, Meldpunt Discriminatie Drenthe (contactpunt discriminatie Drenthe).

Tips voor de trainer:

- Probeer serieus te zijn, ook al zijn sommige antwoorden misschien raar of grappig.
- Wees een goede acteur, praat niet en reageer niet.
- Probeer deelnemers te 'lokken' om hun eerlijke mening te geven.
- In het geval van een antwoord dat niet politiek correct is, oordeel dan niet.
- Probeer zelf een open houding aan te nemen en bespreek alle gepresenteerde denkbeelden.

Gekleurde bril

Wat?

Dit is een educatieve workshop die zich richt op het leren kennen van andere mensen en het vermijden van stereotypen en discriminatie.

Leerdoelen

De deelnemers leren dat ze allemaal de wereld zien door een 'gekleurde bril', wat betekent dat we allemaal onze eigen kijk op en mening over mensen hebben. Het belangrijkste doel is dat de deelnemers proberen te voorkomen dat ze in stereotypen en/of vooroordelen denken.

Hoe gebruik je het?

Deze workshop is voornamelijk ontwikkeld voor basisschoolleerlingen van 10-12 jaar. Met het aanpassen van de taal en het stellen van vragen kan deze workshop echter met elk publiek werken.

Gekleurde Bril (GB) begint met een kort spel. De deelnemers krijgen 1 minuut de tijd om zoveel mogelijk landen op te schrijven. Vooraf kregen ze een vel papier om hun antwoorden op te schrijven, niet wetende dat er verschillende vellen papier werden uitgedeeld. Na 1 minuut worden de antwoorden vergeleken. Er zal altijd een duidelijke winnaar zijn, want sommige groepen zullen een groot voordeel hebben gehad. Hun blad was al gevuld met 15 landen, de andere bladen waren leeg. Dit is bedoeld om een discussie op gang te brengen over gelijke behandeling en voorrecht.

Na dit korte spel zal de workshopleider een PowerPoint starten waarin de volgende stap wordt uitgelegd. Het spel 'wie is wie' zal als volgende worden gespeeld. Dit spel bestaat uit 10 foto's van bekende (Nederlandse) mensen. Hoewel deze mensen beroemd zijn, zullen ze niet zo snel herkend worden. De deelnemers moeten elke foto toewijzen aan een beroep. Voorbeeld: foto 1 kan een politieagent zijn, foto 2 kan een zanger zijn. Deze antwoorden worden opgeschreven op een formulier dat door de workshopleider wordt uitgedeeld. Daarna worden de antwoorden gecontroleerd en besproken, vooral om vast te stellen waarom bepaalde antwoorden zijn gegeven.

Aan het einde van de workshop worden de begrippen stereotype, partijdigheid en discriminatie besproken. Waarom denken we op bepaalde manieren en hoe kunnen we dit voorkomen?

Duur:

60-90 minuten, afhankelijk van de gegeven tijd en het aanwezige aantal personen.

Materialen:

PowerPoint, whiteboard, stoel, formulieren voor de spellen.

Procedure:

- Inleiding door middel van het spel: 'landen'
- Discussie over voorrechten en gelijke behandeling
- Werken

Beperkingen:

Deelnemers moeten een open houding hebben. Wanneer je vastgeroest bent in je gewoontes, zal het niet werken.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

CMO STAMM, Meldpunt Discriminatie Drenthe (contactpunt discriminatie Drenthe).

Tips voor de trainer:

- Probeer serieus te zijn, ook al zijn sommige antwoorden misschien raar of grappig.
- Probeer deelnemers te 'lokken' zodat ze hun eerlijke mening geven.
- In het geval van een antwoord dat niet politiek correct is, oordeel dan niet.
- Probeer zelf een open houding aan te nemen en alle gepresenteerde denkbeelden te bespreken.

'Wie van de drie?'

Wat?

Dit is een educatieve workshop die zich richt op het leren kennen van andere mensen met een andere seksuele geaardheid en het vermijden van vooroordelen en discriminatie.

Leerdoelen

De deelnemers leren iemand kennen die niet seksueel 'hetero' is, maar ofwel homoseksueel ofwel biseksueel. Het leren kennen van iemand neemt de drempel weg om met iemand met dezelfde seksuele geaardheid te praten.

Hoe gebruik je het?

Deze workshop is vooral ontwikkeld voor studenten van 15 jaar en ouder en heeft bewezen ook bij andere bevolkingsgroepen te werken. Vooral gericht op volwassenen of studenten van hogere leeftijd. We zouden deze workshop niet aanraden aan kinderen onder de 12 jaar, omdat het een hoge mate van zelfkennis vereist.

Deze workshop begint met het geven van een introductie door de workshopleider. Waarom is hij/zij hier en wat is het doel van deze workshop. Vervolgens zal hij/zij uitleggen dat er 3 kandidaten zijn die de deelnemers moeten leren kennen. Zij moeten vragen stellen en bepalen welke van deze kandidaten een andere seksuele geaardheid heeft. Deze vragen zullen in kleinere groepen worden geformuleerd en er zullen 3 vraagrondes zijn. Na elke ronde moeten de groepen een kandidaat kiezen. Na elke ronde kunnen de groepen bepalen welke vraag ze gaan stellen, alle vragen zullen vooraf zijn voorbereid. Het is verstandig om 5-10 vragen per groep te hebben, ook als ze ze niet allemaal zullen gebruiken, dan kunnen ze toch een goede vraag kiezen.

Na het onthullen welke van de kandidaten degene was met de verschillende seksuele geaardheid, zal er een bespreking plaatsvinden.

Duur:

Ongeveer 60 minuten, afhankelijk van de gegeven tijd en het aanwezige aantal personen.

Materialen:

Whiteboard, 3 stoelen.

Procedure:

- Inleiding tot de workshop
- Groepen maken en vragen voorbereiden
- Voorstellen van de 3 kandidaten
- Rondes 1 tot 3, vragen stellen
- De grote onthulling
- Bespreking

Beperkingen:

Deelnemers moeten een open houding hebben. Wanneer je vastgeroest bent in je gewoontes, zal het niet werken.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

CMO STAMM, Meldpunt Discriminatie Drenthe (contactpunt discriminatie Drenthe).

Tips voor de trainer:

- Om deze workshop uit te voeren, moet je een database hebben van vrijwilligers met verschillende seksuele geaardheden.
- Help de deelnemers met het maken van de vragen, het stellen van de juiste vragen kan uw workshop maken of breken. Vragen zoals: wat is je favoriete kleur zijn minder interessant dan meer persoonlijke vragen.

F. Centro San Viator

Professioneel model

Wat?

Het hoofddoel van de workshop is het zichtbaar maken van de ondervertegenwoordiging van elk van de seksen in verschillende beroepen en de invloed die genderstereotypen daarop hebben.

We betrekken professionals erbij die werken in een sector waarin hun sekse ondervertegenwoordigd is.

Leerdoelen:

Identificeer:

- Genderidentiteiten
- Stereotypen en rollen
- Geslachtsmatige werkverdeling
- Horizontale en verticale arbeidsscheiding
- Niet-seksistische arbeidsoriëntatie

Duur:

Elke workshop is ingesteld op 50 minuten.

Materialen:

Geen.

Procedure:

1. Presentatie van de activiteit.
2. Voorstellen van de 'model' persoon en zijn/haar beroep, bijvoorbeeld een politievrouw of een mannelijke verpleegster.
3. De professional vertelt over zijn/haar beroepsloopbaan, opleiding, de vaardigheden en interesses die hem/haar hebben doen kiezen voor dat beroep, de moeilijkheden die hij/zij heeft ondervonden bij het werken in een sector waarin zijn/haar sekse ondervertegenwoordigd is, zijn/haar huidige drijfveren, enz.
4. Na het gesprek, en gemodereerd door de trainer, laten we wat tijd over voor vragen.
5. Tot slot wordt aan de studenten gevraagd om hun mening te geven en wordt gevraagd of wat ze gehoord hebben hen helpt om te verduidelijken welk beroep ze zouden kiezen en of hun idee daardoor zou kunnen veranderen.

Beperkingen:

Geen

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Geen

Tips voor de trainer: -

Luister ernaar!

Wat?

Door middel van deze activiteit willen we gelijkheid binnen de school bereiken.

De inhoud over de sociale constructie van gender wordt op een speelse manier aangeleerd, waardoor de genderstereotypen en -rollen zichtbaar worden, evenals de discriminatie en de verschillende gebieden waarin deze voorkomt.

Leerdoelen:

Te identificeren:

- Genderidentiteiten
- Stereotypen en rollen.
- Socialisatie en communicatiemiddelen.
- Mede verantwoordelijkheid en het combineren van werk, gezin en privéleven.
- Persoonlijke autonomie.
- Gelijkwaardige communicatie.
- Zichtbaarheid van het werk en de bijdragen van vrouwen

Duur:

Elke workshop is ingesteld op 50 minuten

Materialen:

Een computer, luidsprekers, liedjesteksten.

Procedure:

1. Presentatie van de activiteit.
2. Elke student krijgt een blad met de tekst van de liedjes of je kunt ze rechtstreeks van YouTube krijgen (ondertitels).
3. De leerlingen luisteren naar en lezen de teksten van de liedjes, zodat ze de concepten waar we aan willen werken kunnen begrijpen.
4. Na het beluisteren van elk liedje worden de leerlingen gevraagd naar hun mening om een discussie op gang te brengen, hiervoor stellen we vragen als: wat vind je van de tekst van het liedje? Heb je een seksistische houding of gedrag ontdekt?
5. Na afloop van de discussie vat de trainer de belangrijkste conclusies samen, waarbij hij de theoretische concepten die aan de hand van de voorbeelden in de liedjes aan de orde komen, op een praktische manier uitlegt.
6. Er wordt een laatste ronde van conclusies over het onderwerp gehouden, die verzameld blijven op het bord, zodat de deelnemers er later over kunnen reflecteren.

Beperkingen:

Geen.

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Bijna elk liedje. Wij gebruiken YouTube.

Tips voor de trainer:

Je moet liedjes gebruiken waar de jongeren naar luisteren en die om de paar maanden worden geüpdatet. Bij gebruik van YouTube kun je gemakkelijk de songteksten krijgen.

Beroepen zonder Gender

Wat?

Het hoofddoel van de workshop is om de ondervertegenwoordiging van elk van de seksen in verschillende beroepen zichtbaar te maken, evenals de invloed die genderstereotypen daarop hebben.

Leerdoelen:

Te identificeren:

- Genderidentiteiten
- Stereotypen en rollen.
- Gendergebaseerde werkverdeling.
- Horizontale en verticale arbeidssegregatie.
- Niet-seksistische arbeidsoriëntatie

Duur:

Elke workshop is ingesteld op 50 minuten.

Materialen:

Geen.

Procedure:

1. Presentatie van de activiteit.
2. Voorstellen van de studenten via de activiteit: 'Mijn naam is... en mijn beroep zal...', waarbij de studenten gevraagd worden zich te presenteren door op een sticker hun naam en het beroep/functie te schrijven die ze in de toekomst willen ontwikkelen. De verschillende beroepen die door jongens en meisjes hardop worden uitgesproken, worden in twee kolommen gescheiden op basis van het geslacht van de mensen die hen benoemen.
3. De trainer moet de discussie over de beroepskeuzes stimuleren door middel van vragen van het type: waarom denk je dat er verschillende beroepen zijn genoemd in het geval van het gezien worden als een volwassen vrouw / man? 4. Welke verschillen zie je in de beroepen van vrouwen en mannen? Hebben we verschillende eigenschappen die de uitoefening van verschillende beroepen beïnvloeden?
4. Na de discussie zal de trainer een korte presentatie geven van de meest opvallende concepten van sekse-gender, stereotypen, arbeidsdiscriminatie op basis van geslacht, horizontale en verticale segregatie, enz.
5. Zodra deze concepten zijn uitgewerkt, krijgen de studenten een reeks actuele nieuwsberichten met gegevens over beroepssegregatie, vermannelijkte beroepen, vervrouwelijkte beroepen, enz. zodat ze het nieuws in groepjes van 4/5 studenten kunnen analyseren.
6. Na de analyse door de groep worden de conclusies van elk van de groepen aan de hele groep gepresenteerd, waardoor er een definitieve mogelijkheid tot discussie tussen alle groepen ontstaat.
7. Ten slotte wordt een laatste ronde met korte conclusies over het onderwerp verzameld op het bord, zodat de studenten er later over op kunnen reflecteren.

Beperkingen:

Geen

Middelen, referenties & beschikbaarheid:

Geen

Tips voor de trainer:

IX Navigeren door de jungle. Een op behoeften gebaseerde visie op genderbewust jongerenwerk vanaf de basis.

Beschrijving van de Jungle

De jungle. Een mooie plek, een gevaarlijke plek. Het biedt ons een overvloed aan planten en dieren, vol met levendige kleuren en met een orkest van onbekende geluiden. Het ruikt naar avontuur, naar uitdagingen. Er moeten paden worden gevonden, er is lokale kennis nodig en specifieke hulpmiddelen kunnen helpen bij het navigeren buiten de gebaande paden. De diversiteit kan overweldigend zijn, de vele planten lijken ondoordringbaar, giftige slangen liggen mogelijk om elke hoek en de angst om te verdwalen kan ons verleiden om om te draaien. Maar de jungle is ook de thuisbasis van grote schoonheid, het bevat vele wonderen groot en klein, en de oplettende reiziger zal kracht en troost vinden in de grootsheid van de diversiteit.

Voor ons brengt het onderwerp gender veel van de begrippen die in het oerwoud voorkomen samen. Deze werden onderzocht tijdens het project. Hier is wat inspiratie...

De bomen die het fundament vormen van de jungle kunnen worden gezien als de mensen van de samenleving. Ze zijn er in alle soorten en maten: Groot en klein, oud en jong, krom, stevig of kwetsbaar. Zonder de bomen is er geen jungle - net zoals er zonder mensen geen samenleving is - en geen onderwerp van gender. En hoewel de bomen heel verschillend zijn (en er misschien een paar problemen met parasieten zijn), bestaan ze al met al vreedzaam naast elkaar.

De giftige planten kunnen gezien worden als de kwalijke houdingen in de samenleving. Ze zijn in de hele samenleving te vinden - en wij als jongerenwerkers kennen ze zelf ook!

Het concept van overleven is alomtegenwoordig in de jungle: Je kijkt misschien niet alleen uit voor gevaarlijke planten en dieren - je zou ook de strijd kunnen aangaan met de eenzaamheid en het isolement, je zult zeker meer stress en gevoelens van onveiligheid tegenkomen en je zorgen maken dat je fouten maakt - net als wanneer je het onderwerp gender aan het doorkruisen bent. Wat is mijn gender? Wie begrijpt mijn strijd? Hoe ga ik correct om met mannen/vrouwen/transgenders? Hoe kan ik jonge mensen die een isolement en verhoogde stress ervaren ondersteunen bij het vinden van hun weg in dit soms overweldigende oerwoud van genderrollen en -verwachtingen?

Navigeren door de Jungle

Hoe kunnen we dan zo'n oerwoud navigeren? Hoe kunnen we als professionals door de jungle navigeren? En hoe kunnen we onze cliënten, jonge mensen met zeer verschillende levenstrajecten uit heel Europa, helpen om het te navigeren? Gender is een moeilijk onderwerp, het kan overweldigend zijn voor ons en onze cliënten - net zoals een jungle dat kan zijn. Maar met de juiste uitrusting kunnen we de schoonheid ontdekken en de jungle zonder angst verkennen. Hier zijn wat gedachten over wat we nodig hebben...

Een jungle kan het beste worden verkend met een persoon die diepgaande kennis heeft van de omgeving, een lokale gids bijvoorbeeld. Iemand die vele malen door de jungle is geweest. Die je wijst op de gevaren, maar je ook naar de schoonheden leidt. Als professionals die met jongeren werken, fungeren wij in veel situaties als hun gids. Maar een gids is alleen nuttig als hij of zij ervaring heeft.

Wij als jongerenwerkers hebben daarom behoefte aan:

- opleiding, veilige ruimten om te leren, uit te wisselen en vertrouwen te krijgen in het gidsen van jongeren door het thema gender heen en in de richting van een positieve genderidentiteit. We hebben deskundigen nodig voor verschillende gebieden van deze jungle - advocaten, sociale diensten, psychologen - die ons laten zien wat we het beste kunnen inpakken in onze rugzakken;
- ondersteuningsnetwerken, advies en supervisie voor als het er wel eens ruw aan toe gaat,
- omgevingen waarin we kunnen leren over de giftige planten - schadelijke houdingen in de samenleving en in ons eigen denken;
- veilige ruimtes om na te denken over onze stereotypen en houdingen, en om kennis, vaardigheden en een sterke professionele houding te ontwikkelen om al onze jongerenwerkactiviteiten te begeleiden;
- om te leren veilige ruimtes in de jungle te creëren, niet alleen voor onszelf, maar ook voor de jongeren met wie we werken;
- om onze zintuigen te versterken om te ontdekken hoe we het beste verder kunnen gaan en hoe we het beste kunnen omgaan met gevoelige onderwerpen; we willen in staat zijn om gevaren te identificeren en er omheen te werken, verschillende paden te vinden, opdat we de jongeren veilig kunnen houden;
- instrumenten en methoden om ons te laten zien hoe we jongeren kunnen uitdagen zonder dat ze voor altijd verloren gaan in de uitgestrektheid van het onderwerp;
- om niet alleen de jongeren te betrekken, maar ook de mensen die hen vormen; hoe kunnen we iedereen bij dit jungle-avontuur betrekken? Hoe kunnen we de ouders aan boord krijgen, de leraren, familieleden, sportcoaches?
- rolmodellen die ons de schoonheid van de jungle kunnen laten zien en ons kunnen laten zien hoe we zonder angst kunnen navigeren. Rolmodellen die onze jongeren de schoonheid van de diversiteit laten zien, de vreugde van het verkennen en het comfort en de kracht van het gevolgd hebben van de eigen weg.

Navigeren door de Jungle: De specifieke behoeften van CMO STAMM

- Meer vrouwen nodig in de technische sector - hoe ze te betrekken – femina
- Hoe bereik je vrouwen die gediscrimineerd worden - waardoor deze vrouwen contact opnemen?
- Hoe kan men de 'Mystery Guest'-lezing aanvullen met gender?
- Meer seminars met beleidsmakers
- Meer aandacht voor beleidsmakers in het algemeen (seminars, methodologie, financiële/financieringstips)
- Positieve PR en communicatie
- Een meer methodische benadering van onze doelgroepen

Jongerenwerk Barkema & de Haan (Stichting Go)

- Opleiding/seminar voor ouders over het thema gender - specifiek voor plattelandsgebieden
- Specifieke energiedragers en ijsbrekers met betrekking tot geslacht (met name Stichting Go)

- Specifieke methoden voor het praten over gender met jongens - in plattelandsgebieden
- Hoe om te gaan met genderongelijkheid bij jeugduitwisselingen (minder jongens dan meisjes nu)

Inleiding

Eenvoudige en korte tekst gericht op de jonge lezers zelf, om (1) enerzijds enige nieuwsgierigheid te wekken voor het onderwerp; (2) anderzijds hen uit te nodigen een gesprek aan te gaan met een jongerenwerker. Belangrijkste ideeën, om misschien te herformuleren, te vereenvoudigen, in te korten:

Deze compilatie van stripverhalen is gebaseerd op originele ideeën van jongeren tussen 18 en 27 jaar oud, afkomstig uit Duitsland, Griekenland, Nederland, Spanje en Zweden en met verschillende achtergronden.

Gender is een belangrijk maar soms ook verwarrend - zelfs tegenstrijdig - aspect van iemands identiteit. Ze werden uitgenodigd om hun eigen gevoelens en ervaringen, uitdagingen en worstelingen, hoop en zorgen, en zelfs vragen over gender te vertegenwoordigen.

Het is nu jouw beurt! Hoe voel je je na het lezen van deze strips? Ben je nieuwsgierig, heb je vragen, kun je je verplaatsen in de uitgebeelde situaties, heb je misschien ondersteuning nodig? Je bent niet alleen!

Jongerenwerkers kunnen je helpen om door dit complexe onderwerp te navigeren. Ze zijn de juiste mensen om een gesprek mee aan te gaan: geheimhouding is een regel in hun werk, en ze hebben de juiste kennis! En als je verdere ondersteuning nodig hebt, kunnen ze je naar de juiste mensen leiden!